

Nr 268

Av herr **Mundebo m. fl.**, om sänkning av rösträttsåldern.

(Lika lydande med motion nr 211 i Första kammaren)

Frågan om rösträttsåldern har tidigare varit föremål för riksdagens behandling. I motioner till föregående års riksdag föreslog vi en sänkning av åldersgränsen och framförde därvid bl. a. följande synpunkter.

Rösträtt tillkommer numera varje svensk medborgare som senast under näst-föregående kalenderår uppnått 20 års ålder. I samband med att denna åldersgräns fastställdes framfördes förslag om ytterligare sänkning av rösträttsåldern, men konstitutionsutskottet uttalade att en sådan reform borde föregås av en prövning av myndighetsåldern. En översyn av förmynderskapslagstiftningen har numera skett genom förmynderskapsutredningen. Denna utredning har 1967 framlagt förslag om sänkning av myndighetsåldern till 20 år. En majoritet inom utredningen uttalade i samband härmed att full överensstämmelse mellan myndighets- och rösträttsåldrarna borde eftersträvas. Två ledamöter framhöll i ett särskilt yttrande att starka skäl talar för en lägre rösträttsålder.

Vi anser inte att det finns något oavvisligt samband mellan myndighets- och rösträttsålder. Denna princip har också brutits i och med beslutet om nu gällande rösträttsålder. I 1966 års kommunalval hade ungdomar födda 1945 rösträtt. Drygt hälften av dessa hade inte uppnått myndighetsåldern då de röstade. I själva verket har det sedan det demokratiska genombrottet i Sverige varit vanligt att rösträtten inträtt vid en annan ålder än den fulla rättsliga rådigheten.

Olika rättigheter och skyldigheter inträder i dag vid många olika åldersgränser. Långt före myndighetsdagen har den unge fått rätt att ta arbete på egen hand, att själv välja bostad och flytta från föräldrahemmet samt att handha sin egen arbetsinkomst. Han blir också straffmyndig och inkallas till sin första värnplikts-tjänstgöring innan han blir myndig. Själva myndighetsdagen har i själva verket betydelse endast för den som äger förmögenhet eller önskar ta andra lån än studie- och bosättningslån. 18-årsåldern är också gränsen för rätten att själv sluta och uppsäga tjänsteavtal. Denna ålder är för många ungdomar den tidpunkt då de lämnar skolan för arbetsmarknaden, för andra då de övergår till högre utbildning med ett studiemedelssystem där de själva förutsätts handha studiemedlen. Kvinnorna har rätt att gifta sig, och många män får dispens för att ingå äktenskap. 18-årsåldern ger vidare rätt att ta körkort. Inkallelse till första värnpliktstjänstgöring kan ske. Vid 18 års ålder inträder också full straffmyndighet. Redan efter

uppnådda 16 år får den unge rätt att disponera över sin egen arbetsinkomst, och han har rätt att idka näring efter särskilt tillstånd. Efter uppnådda 18 år har medborgaren också rätt att självständigt välja kyrkotillhörighet.

I detta läge ter det sig långt mera naturligt att anknyta rösträttsåldern till den tidpunkt då flertalet nämnda skyldigheter och rättigheter inträder än till den tidpunkt då ungdomar får full rättslig rådgighet över sin förmögenhet. Rätten att delta i politiska val kan knappast anses böra motiveras av rådgigheten över förmögenhet. Däremot kan hävdas att den som har vissa samhällseliga skyldigheter, såsom skattskyldighet och värnplikt, också bör ha rätt att delta i de politiska besluten. Vid den tidpunkt då många ungdomar får en självständig ekonomi och själva bildar hushåll bör de också bli politiskt fullmyndiga medborgare.

Det finns en klart uttalad ungdomsopinion för en sänkning av rösträttsåldern. Valdeltagandet bland förstagångsväljarna har varit ständigt stigande under senare år. I själva verket var troligen i 1966 års val differensen mellan valdeltagande bland förstagångsväljare och andra väljare mindre än mellan gifta och ogifta väljare. Några lokala undersökningar visar bl. a. detta resultat. Att ungdomens politiska mognad har höjts avsevärt bl. a. genom grundskolereformen och genom införandet av samhällskunskap som självständigt ämne i skolorna kan inte bestridas. Massmedia har betytt mycket, framför allt för utvecklande av ungdomens samhällsintresse. Ett tecken på detta är att genomsnittsåldern på medlemmarna och ledningarna i de politiska ungdomsförbunden har sjunkit avsevärt under senare åren.

En sänkning av rösträttsåldern är en angelägen demokratisk reform. Det är väsentligt att inte utestänga flera ungdomsgenerationer i åldrarna mellan 18 och 20 år från politiskt inflytande.

Frågan om rösträtts- och myndighetsåldrarna torde komma att behandlas i propositioner som aviserats till årets riksdag. Vi anser att rösträttsåldern bör sänkas från nu gällande till året efter uppnådda 18 år.

Med hänvisning till vad som ovan anförts hemställer vi,

att riksdagen måtte

1. besluta såsom vilande grundlagsändring att rösträttsåldern vid val till riksdagens andra kammare sänks från nu gällande till året efter uppnådda 18 år,
2. besluta att rösträttsåldern vid kommunala val sänks på samma sätt, samt
3. att vederbörande utskott måtte utarbeta förslag till erforderliga grundlags- och lagändringar.

Stockholm den 24 januari 1968

Ingemar Mundebo (fp)

Ola Ullsten (fp)

Axel Gustafsson (fp)

Elias Jönsson (fp)

Sören Norrby (fp)

i Ingemarsgården